

նուորի մը կուտայ մարմնոյ ուժ և քա-
ջարտութիւն և զէնք մը. ուրեմն պար-
ծի զինուորը իր ուժին և զինուցը վրայ,
բայց չըլլայ թէ իր անձին դէմ բանե-
ցնէ. պարծի մեր ազգն ալ իր մտաւոր
ուժին վրայ, բայց անով զինքը չվերա-
ւորէ, հապա թող կրթէ միտքն ան-
կողմնասիրութեամբ և ճշմարտութեւ,
հեղութեամբ փնտռելով զաս, ինչպէս
կը վայել: Օգոյշ ըլլան անոնք որ մաս-
նաւոր վերակեցութիւն մը կամ հոգ մը
ունին ազգերնուս վրայ, վասն զի անոնց
կարծիքը բազմութեան հարուած կու-
տան, պաշտօնին իշխանութիւնը դիւ-
րաւ կրնայ զիրենք խաբել, և կամքեր-
նին ճշմարտութի կարծեցընել: «Վրլ-
» խիղ թագը՝ խելք չէ, ձեռքիդ գա-
» ւազանը՝ միշտ շիտակ ճամբու առաջ-
» նորդ չէ, կ'ըսէ Խիկար: Օգուշա-
նան և դաստիարակք աշակերտաց վրայ.
Ջանսն վարժեցընելու զանոնք հլուժե-
և կամքութեամբ. ճիւղն ընեն
կարծիքնին բայց ոչ դիւրաբեկ. սորվե-
ցընեն հանդարտութեամբ վիճիլ, բայց
ոչ տաքութեամբ հակառակիլ. ճանչ-
ցընեն շիտակն ու ծուռը, և նային որ
հաւանեցընել տան շիտակին. մանա-
ւանդ հանձարաւոր տղոց երբեմն յաղ-
թուիլ, վար իյնալ տան, որ վարժին
ատենօք ուրիշի կարծեաց տեղիք տա-
լու, և հաւտալու թէ իրենցմէ խելացի
մտածողն ալ կ'ըլլայ, թէ երկու աչք
մէկէն շատ կը տեսնայ, թէ երբեմն ի-
մաստնոյն չտեսածը՝ տգէտը կը ցուցը-
նէ, թէ անսխալ մարդ չկայ, թէ կար-
ծիքը ճանչնալով փոխելը՝ իմաստութի
է, անպատճառ փոփոխելն է անիմաս-
տութիւն, իսկ իր խելքին վրայ հա-
մարմունք ունենալով՝ անփոփոխ մնալն՝
հպարտութիւն և անմտութիւն:

Հ. Ղ. Մ

Բարեկարգ ընդանի:

ԲՆՏԱՆԻՔ ըսելով կը հասկընանք չէ
թէ միայն առանձին տնուորներ, հապա
նաւ աշխարհիս ընկերութիւն ամբողջ,
որ ամէն տեղ եղեր է և կայ. ուրեմն
ընտանեաց պարտքերը մէկ յաւիտենա-
կան և ընդհանուր բարոյականի մը հի-
մունքն են. որով տան մը բարոյականը
շտկելով՝ ընկերութեան բարոյականը
շտկած կ'ըլլանք: Բնտանիքը մարդկու-
թեան բնական կապն է. մեր հայրե-
նեաց օգուտները՝ մեր ընտանեաց օ-
գուտներուն հետ կապուած են: Բն-
տանիք ըսածդ բնութեան դպրոցն է,
ընկերութեան բարոյական որորանն է:

Հայր մը պատասխանատու է հայ-
րենեացը՝ իր որդւոցը դաստիարակու-
թեան համար. անանկ որ եթէ անհո-
գութեամբ պակսի աս պարտքէն՝ հայ-
րենեաց դէմ յանցաւոր է: Բնտա-
նեաց մէջ շահասիրութիւնը ամօթալի
ախտ մըն է, անձնասիրութիւնը՝ արհա-
մարհանաց արժանի: Մէկ քաղաքացիի
մը համար անվայել բան է ինքզինքը
միայն և իրենները մտածել. ան մար-
դը խոհեմութեամբ և իմաստութեամբ
կը շարժի՝ որ ինքզինքը և իրենները և
հայրենիքն ալ կը մտածէ կը հոգայ:
Բողարութիւն է որ մարդ նուիրէ ինք-
զինքը իր որդւոցը և տանը օգտին հա-
մար, բայց առաջին պարտքն է որ իր
կեանքն ալ և իր ընտանեաց կեանքն ալ
հայրենեացը համար նուիրէ:

Ով որ լաւ հայր է՝ անիկայ լաւ քա-
ղաքացի ալ է. լաւ քաղաքացի ըլլալու
համար պէտք է որ իր պատիւը ճանչ-
նայ, իր հայրենեացը օգուտը միշտ մտա-
ծէ, իր քաղաքակիրցները իբրեւ իր եղ-
բարքը սիրէ և օգնէ անոնց, վրէժխնդիր
ըլլայ անոնց իրաւանցը, և լաւ կատա-
րէ իր հայրենեացը և տանը ունեցած
պարտքերը:

Բնտանեաց պարտք մըն է որ հայրը
ամենայն ջանքով աշխատի իր որդւոցը
աղէկութեանը համար, վասն զի հայր
մը զաւկի տէր ըլլալուն պէս՝ իբրեւ մտա-

ւոր դաշինք մը ըրած կ'ըլլայ Մատուծոյ և մարդկան առջև միշտ ջանալու իր որդւոցը բնական և մտաւորական կատարելագործութեանցը . ուստի հայր մը պարտական է բոլոր հոգւովը աշխատելու անոնց կրթութեանը ու վիճակին վրայ . և թէ որ իր անհոգութեամբը անոնց բարոյականը աւրուի՝ յանցաւոր է Մատուծոյ և մարդկանց դատաստանին առջև :

Ինտանեաց պարտք է՝ լաւ և կրթութեամբ որդի ըլլալ . ապերախտութիւնը քան զամէն մոլութիւն չար է . յաւիտենական նախատինքն է որդւոց թէ որ չզոհեն իրենք զիրենք՝ իրենց ծնողացը բարւոյն համար, ուսկից որ իրենց կեանքը ընդուներ են :

Ինտանեաց պարտք է լաւ եղբայր ըլլալ . ընկերութեան մը մէջ ո՞վ արդեօք աւելի «իրելի է մեզի» եթէ ոչ նոյն մեր հօրը և մեր մօրը զաւկրները, անոնք՝ որոնք որ մեզի ընկեր եղեր են պզտիկուց՝ ի վեր խաղերու, զուարճութեանց, ակնկալութեանց և ուսմանց :

Սէրը զոհ մըն է . և աս զոհը մէկ հօր մը, մէկ զաւկի մը, և մէկ եղբօր մը պարտքերն են :

Ինտանեաց պարտք է լաւ ամուսին ըլլալ, մէկ սիրտ մէկ հոգի ըլլալ, մէկ-մէկու պակասութեանցը համբերել և ծածկել . ամուսնաց առաքինութիւնները մէկ սրբազան ժառանգութիւն մըն են իրենց որդւոցը :

Մը նիւթիս և մարդուս պարտքերուն վրայօք Վեսար Վանթու մատենագիրը այս խորհրդածութիւնները կ'ընէ . «Մը կեանքս ո՞վ տուեր է ինծի, ո՞վ կը պահէ, ո՞վ զիս կը մխիթարէ . ես խեղճ՝ ողորմելի ծնայ, և գտայ մէկ մայր մը՝ որ սիրով խնամեց զիս, կերակրեց և մեծցուց, և այսօրուան օրս կը տեսնեմ զիս սիրելի եղբարց, ազնիւ ընկերաց, ազգականաց մէջ՝ որ ինծի կը սորվեցնեն թէ որչափ քաղցր բան է սիրել զուրիշները ու սիրուիլ անոնցմէ . երկինքն ու օդը կը պահպանեն զիս, ծաղիկները, պտուղներն ու կենդանիները կը կերակրեն զիս ու կը զուարճա-

ցնեն . աս ամէն բարիքը ուսկից են ինծի : — Մատուծմէ . ես ինծմէ ամենեւին արժանաւորութիւն մը չունէի . թէ որ մէկը ինծի բարիք մը կ'ընէ, իմ պարտքս է զինքը սիրել, հասկա որչափ աւելի պարտական եմ սիրել զայն՝ ուսկից իմ ամէն բարիքս կուգայ, ամէն օր որչափ շնորհակալութիւն պէտք է ընեմ անոր :

«Մէն նման իր նմանը կը սիրէ . և Մատուած որ կատարեալ է՝ չուզեր որ ստութիւն ու մեղք ոտքի տակ առնեն բարութիւնը ու արդարութիւնը . իրեն հաճոյ ըլլալու համար պէտք է ջանամ իրեն նմանելու, իրեն պէս ըլլամ բարի, ողորմած և բարերար : Մատուած ոչխարին բուրդ տուեր է ցրտէն պահելու համար . Զնձղուկին որ ստակ մըն ալ չարժեր, Մատուած տուեր է կերակուր և բոյն . ուրեմն կրնայ ըլլալ որ ինքը երեսէ ձգէ զմարդը իր գերագոյն արարածը . այսու ամենայնիւ դժբաղդութիւն մը որ կը հանդուպի՝ կը տրտնջամ, աս ինչ անիրաւութիւն է իմ ըրածս :

«Ողորմած մարդուն մէկը մոլորեալ կոյր մը տուն կը տաներ այնպիսի ճամբէ մը որուն երկու կողմը անդունդներ էին, և որպէս զի չըլլայ թէ վար ինչայ ճամբուն մէջտեղէն կը տաներ, ուր որ կոճղներ և քարեր կային . կոյրը ասանց-մէ տանջուելով՝ սկսաւ իր բարերարին դէմ տրտնջալ . ու չէր մտածեր թէ մարդը՝ զինքը վտանգներէն ազատելով՝ ողջ առողջ իր տունը կը տանէր : — Մը գթած մարդը՝ Մատուած է, կոյրերը մենք ենք, ան արգելքները՝ աշխարհիս չարիքներն են, և տունը՝ ան երջանկութիւն է՝ ուր որ Մատուած մեզի կ'առջնորդէ : Վժբաղդութեանց մէջ զինքը պիտի օրհնեմ, և պիտի ապրիմ՝ զիս բոլորովին յանձնելով իրեն կամացը և ապաւինելով իրեն բարութեանն ու նախախնամութեանը : Իմ ամէն պիտոյիցս մէջ իրեն պիտի վազեմ, ինքը ինծմէ առաջ իմ պիտոյքս կ'իմանայ, բայց կ'ուզէ որ իրեն յայտնեմ, որպէս զի ես ինծմէ սորվիմ զինքը ճանչնալ, որպէս զի ցուցնեմ իրեն իմ հպատակութիւնս, որպէս զի իմ երախտագի-

